Pregaria.cat

Entrada

Gir copernicà



Per Lluis Salinas el dj., 30/10/2025 - 08:30

De les primeres coses de que parlen a la classe d'*Història de la filosofia moderna* es del "gir copernicà".

Nicolau Copèrnic fou aquell científic que, al segle XVI, afirmà que la Terra girava al voltant del Sol, i no pas a l'inrevés, com s'havia cregut durant divuit segles. Per això, és fàcil suposar que quan els professors d'aquesta assignatura parlen del gir copernicà es refereixen al moment en què la humanitat començà a entendre que el centre del seu univers no és la Terra, sinó el Sol.

Però no és així.

El gir copernicà no fa al·lusió a un canvi en els punts de referència astronòmics, sinó al canvi radical que transformà la filosofia després que Kant publiqués la *Crítica de la raó pura*. Va ser llavors quan es començà a pensar que el centre del nostre pensament és l'ésser humà, i no a l'inrevés. És a dir, que la realitat és el món tal com el pensem, i qualsevol altra cosa no és sinó una il·lusió.

Des que la modernitat va començar a arribar a les nostres llars, cap a finals del segle XV, nosaltres, els humans, ens hem anat creient el centre de tot (una paradoxa que això sigui el gir copernicà, si pensem que Copèrnic havia dit justament el contrari).

Però aquí hi ha un matís. Encara que es digui que fa cinc-cents anys que ens considerem el centre de l'univers, tinc la sensació que, en el fons, sempre ha estat així.

Ho dic pensant en l'Evangeli. Molts cops sembla que Jesús hi parli explicant coses sobre l'ésser humà, però, en realitat, a l'Evangeli, Jesús parla de Deu, bàsicament. L'Evangeli parla de COM és Déu.

Penso, per exemple en el fariseu i el publicà que pugen al temple a pregar i un es queda davant fent-se elogis i l'altre es queda darrera entristit pel seu pecat. Penso en la samaritana i les preguntes que li fa Jesús. Penso en Judes i Pere després d'haver traït els dos a Jesús...

Pensant en aquests passatges, per exemple, podríem preguntar-nos, per què el fariseu, que era bo i complia allò que Déu mana, no se'n va perdonat, mentre que el publicà, que havia robat la vídua i l'orfe, sí. O per què la samaritana no té por d'enfrontar-se amb el seu passat tot i els comentaris malintencionats de les seves veïnes. O per què Pere aguanta la vergonya de la traïció, però Judes no.

I és aquí on trobem el gir copernicà.

El publicà, la samaritana i Pere van entendre que és Déu qui perdona. Saben que Déu és un jutge, sí, però que està obert a guarir el que s'ha separat d'ell.

El fariseu, els del poble de Samaria i Judes, en canvi, ja havien fet el seu propi gir copernicà: es pensaven que ells mateixos eren el centre, que es bastaven a si mateixos per sentir-se justificats. No van demanar perdó per res —i per això, no van ser capaços d'obrir-se al perdó de Déu.

El publicà, la samaritana i Pere, en canvi, tot i ser tan o més pecadors que els primers, van va demanar perdó i, així, van deixar espai perquè Déu ocupés el centre del seu cor.

Els altres, convençuts de la seva bondat, no van creure necessari humiliar-se davant Déu.